

Establishment of Limited Rights in Rem on the Shares of Joint Stock Company

Anonim Şirket Payının Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Tanınması

ABSTRACT

People resume permanently and even increasingly their affinities on the purpose of a common economic goal pro rata to the economic developments in 20th and 21st century and correspondingly companies proceed to gain the status as indispensable elements of life. Nowadays, especially stock companies, where capital element is determinant and limited liability principle is in place, are more frequent than the partnership companies where the personalities of their partners are in the front line and unlimited liability applies due to the principle of truth.

The "Joint Stock Company", which is evaluated in the group of stock companies and is suitable for transferring small and scattered savings to the investment fields that need to be gathered together in large capital, is fronted in every part of economic life.

In this article, the issue that the shares, being the key element of the joint stock companies,

ÖZET

20. ve 21. yüzyıldaki ekonomik gelişmeye uygun olarak sürekli, hatta artan oranla insanlar ortak bir ekonomik amaç uğrunda birleşme eğilimlerini sürdürmekte ve buna dayalı olarak ortaklıklar, hayatın vazgeçilmez birer kurumları statüsünü kazanmaya devam etmektedirler. Günümüzde, özellikle sermaye unsurunun belirleyici olduğu ve sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli bulunduğu sermaye şirketleri, güven ilkesine bağlı olarak ortaklarının kişiliklerinin ön planda yer aldığı ve sınırsız sorumluluk esasının geçerli olduğu şahıs şirketlerine oranla daha sık olarak gündeme gelmektedirler.

Sermaye şirketleri grubunda değerlendirilen, küçük ve dağınık tasarrufların bir araya toplanarak büyük sermayeye ihtiyaç duyulan yatırım alanlarına aktarılmasına elverişli bir tür olan "Anonim Ortaklık", ekonomik yaşamın her kesiminde karşımıza çıkmaktadır.

İşbu makede Anonim ortaklıkların yapısı olarak nitelendirilebilecek payların, 22 Kasım 2011

are subject to the limited rights in rem, which are stipulated in the Turkish Code of Obligations dated 22 November 2011 and numbered 4721 (“**TCO**”), will be elaborated in light of the Turkish Commercial Code dated 13 January 2011 and numbered 6102 (“**TCC**”).

KEYWORDS: Joint Stock Company, Share, Limited Right in Rem, Pledge, Right of Usufruct

I. INTRODUCTION

DEPENDING ON THE DEVELOPMENTS IN ECONOMIC life, in addition to the movable and immovable assets, the rights arising from participation in a partnership have started to take an important place as a property value in real person’s and legal entities’ property ownerships. The rights related to the share of a joint stock company, provides to their owners some ownership rights and some other personal rights, and are subjected to many legal processes in daily life. At this point, the share transfer is the most common legal transaction in practice. The share may also be subject to the right of usufruct which provides the widest possible beneficial ownership on the movable or immovable assets owned by someone. Similarly, the share, which has an economic value and is a part of the material rights, may also be subject to the pledge.

In this respect, regardless that they are tied-up to a bill or not, in addition to its possibility of being transferable, the share of joint stock ownership can be subject to right of usufruct and pledge, which are considered as limited rights in rem in law and which can also be established on the rights.

This article will first deal with types of limited rights in rem and then deal with the types of limited rights in rem that can be established on shares of the joint stock companies.

II. LIMITED RIGHTS IN REM ON THE SHARES OF JOINT STOCK COMPANY

A. Limited Rights Under the Provisions of the Turkish Civil Code

The right in rem; in accordance with the unifying view

tarif ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda (“**TMK**”) düzenlenen sınırlı ayni hak tanınması rejimlerine konu olması, 13 Ocak 2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (“**TTK**”) ilgili hükümleri kapsamında değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Anonim Ortaklık, Pay, Sınırlı Ayni Hak, Rehin, İntifa Hakkı

I. GİRİŞ

EKONOMİK YAŞAMDAKİ GELİŞMELERE BAĞLI OLARAK gerçek ve tüzel kişilerin malvarlıklarında, menkul ve gayrimenkullerin yanı sıra bir ortaklığa katılımdan kaynaklanan haklar, bir malvarlığı değeri olarak önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Uygulamada oldukça yaygınlaşan anonim ortaklık payları, sahibine malvarlığına ilişkin ve kişisel birtakım haklar sağlamanın yanı sıra, günlük hayatta birçok hukuki işleme de konu oluşturmaktadır. Bu noktada pay devri, uygulamada en çok rastlanan hukuki işlemidir. Pay ayrıca, bir kişiye başkasına ait menkul veya gayrimenkuller üzerinde en geniş şekilde yararlanma hakkı sağlayan intifa hakkına da konu oluşturmaktadır. Aynı şekilde, ekonomik bir değer taşıyan ve malvarlığının bir parçasını oluşturan pay, bir hak olarak rehin hakkına da konu oluşturmaktadır.

Bu yönleriyle anonim ortaklık payı, kıymetli evrak niteliğinde herhangi bir senede bağlanmış olup olmamasından bağımsız olarak, devredilebilme olanağının yanı sıra, kanunen sınırlı ayni hak olarak değerlendirilen ve haklar üzerinde de kurulabileceği öngörülen intifa ve rehin haklarına da konu oluşturmaktadır.

İşbu makalede, öncelikle sınırlı ayni hak türlerine değinilecek ve sonrasında anonim ortaklıklarda pay üzerinde tanınabilecek olan sınırlı ayni hak türleri ve hükümleri ele alınacaktır.

II. ANONİM ŞİRKET PAYININ ÜZERİNDE SINIRLI AYNİ HAK TANINMASI

A. Türk Medeni Kanunu Hükümleri Uyarınca Sınırlı Ayni Haklar

Ayni hak; İsviçre ve Türk Hukuku’nda hakim olan birleş-

that prevails in Swiss and Turkish law, is defined as “the right which provide domination directly on a property and can claim against anyone”.¹

If the rights in rem are to be classified according to the authority they provide to the owner on the property, they are divided into two groups: (a) the property right and (b) the limited right in rem. Property rights provide the widest authority over the property. These authorities are stated as using relevant property (usus), enjoyment from the products of the relevant property (fructus) and consuming the property (abusus).²

If the granted authority is limited, there exists a limited right in rem. This second group of rights provides one or two of abovementioned property rights to the owner. Limited rights in rem are divided into three groups: (i) easement rights, (ii) pledges, and (iii) right of incumbrance on immovable property.

tirici görüş uyarınca, “bir şey üzerinde doğrudan doğruya hakimiyet sağlayan ve herkese karşı ileri sürülebilien hak” olarak tanımlanmıştır.¹

Aynı haklar, eşya üzerinde hak sahibine sağladıkları yetkiye göre sınıflandırılacak olursa iki gruba ayrılırlar: (a) mülkiyet hakkı ve (b) sınırlı aynı haklar. Mülkiyet hakkı, bir şey üzerinde en geniş şekilde yetki sağlamaktadır. Bu yetkiler, söz konusu şeyden kullanma (usus), şeyin ürünlerinden yararlanma (fructus) ve şeyi tüketme (abusus) olarak ifade edilmektedir.²

Bir hakkın sağlamış olduğu yetki sınırlı ise, bu durumda sınırlı aynı hakkın varlığı söz konusu olacaktır. Mülkiyetin karşısında yer alan bu ikinci grup aynı haklar, sahibine mülkiyette bulunan yetkilerden birini veya ikisini sağlamaktadırlar. Sınırlı aynı haklar, sağladıkları sınırlı yetki açısından üç gruba ayrılırlar: (i) irtifak hakları, (ii) rehin hakları ve (iii) taşınmaz yükü.

Easement rights are rights that grant authority to use and/or enjoy on the property. Turkish Civil Code sets easement rights as easement right in favour of the immovable property, usufruct right, residence right, construction right, source right and other easements.

Rights of pledge are those rights that guarantee the right holder's rights and grant the authority to meet the receivables with the money to be earned by selling the pledged property when the receivable cannot be collected. The dominance without any mediocre provided by pledge, manifests itself on the authority to turn the property into money without the necessity of the possessor's existence.³ The subject of the pledge may be an immovable property, a movable property, rights or receivables.

İrtifak hakları, hak sahibine eşya üzerinde kullanma ve/veya yararlanma yetkisini veren haklardır. Türk Medeni Kanunu irtifak haklarını, taşınmaz lehine irtifak hakkı, intifa hakkı, oturma hakkı, üst (inşaat) hakkı, kaynak hakkı ve diğer irtifaklar olarak belirlemiştir.

Rehin hakları, hak sahibinin bir alacağını güvence altına alan ve alacak tahsil edilemediği zaman rehin edilen eşyanın satılması suretiyle elde edilecek olan para ile alacağın karşılanması yetkisini veren haklardır. Eşyanın değerinden yararlanma yetkisi veren rehin haklarının eşya üzerinde sağladıkları vasıtasız hakimiyet, eşya sahibinin aracılığına ihtiyaç olmaksızın eşyanın paraya çevrilmesi hususundaki yetkide kendini gösterir.³ Rehin hakkının konusunun gayrimenkul, menkul, hak veya alacak olması mümkündür.

1. General

The increase in the number of and importance of joint stock companies in the commercial life has led to their shares to be subject to legal transactions such as transfer, right of usufruct and right of pledge. There exists the principle that all joint stock company shares can be subject to any kind of transaction, irrespective of the fact that whether they are tied-up to a bill or not (basic share). Pursuant to this principle, share can be transferred or pledged, right of usufruct can be established on the share, the attachment can be executed on the share and subsequently the share may be sold, and the rights to surrender, preemption or purchase can be established on the share.⁴

The review in this article will be divided into two main sections: (1) pledge on the share of joint stock company and (2) establishment of usufruct rights on the share of joint stock company. This review will be carried out separately for basic shares, bearer shares and registered shares respectively.

2. Establishment of the Pledge and Right of Usufruct on the Share of Joint Stock Company

a. Pledge

As mentioned above, the pledge is a right that guarantees a receivable of the right's holder and allows the receipt of money by the sale of the pledged property when the receivable cannot be collected. This section will examine (a) the pledge on the basic share, (b) the pledge on the bearer shares, and (c) the pledge on the registered share.

i. Pledge on the Basic Share

As the share of the joint stock company represents shareholding rights, the pledge shall be established on the rights of the shareholding right, regardless that it is a basic share or a share tied-up to a bill. In joint stock companies, material rights except for the rights to participate, protective rights and rights to receive information, wealthy rights, can be a subject to the pledge. In this respect, the pledge established on the share is considered as the pledge established on the rights and is subject to the principles and provisions regarding the pledge of the movable property.⁵ The reason for this is that the legislator collects all the pledges that are not covered by the pledge immovable property, under the pledge on the

1. Genel

Ticari hayattaki anonim ortaklıkların sayısı ve öneminin artması, bu ortaklıkların paylarının, satış, intifa, rehin gibi hukuki işlemlere daha çok konu edilmesine yol açmıştır. Senede bağlanmış veya bağlanmamış (çıplak pay) olsun tüm AO paylarının, AO hukuku uyarınca, her çeşit işleme konu olabileceği ilkesi söz konusudur. Bu ilke uyarınca pay devredilebilir, rehnedilebilir, pay üzerinde intifa hakkı kurulabilir, pay haczedilerek paraya çevrilebilir, satımda alım (iştirah), önalm (şufa) veya geri alım (vefa) gibi haklar tanınabilir.⁴

Bu çalışmada, birer sınırlı aynı hak olmaları hasebiyle, (1) anonim ortaklık paylarının rehni ve (2) bu paylar üzerinde intifa hakkı tesis edilmesi hususları iki ayrı başlık altında irdelenecektir. Bu inceleme, senede bağlanmamış çıplak paylar, hamiline yazılı pay senetleri ve nama yazılı pay senetleri için ayrı ayrı olacaktır.

2. Anonim Ortaklık Payının Rehni ve Pay Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

a. Rehin

Yukarıda da değinildiği üzere rehin hakkı, hak sahibinin bir alacağını güvence altına alan, alacak tahsil edilmediği zaman rehin edilen malın satılması suretiyle elde edilecek olan para ile alacağın karşılmasına olanak veren haklardır. Bu bölümde, (a) çıplak payın rehnedilmesi, (b) hamiline yazılı pay senetlerinin rehnedilmesi ve (c) nama yazılı pay senetlerinin rehnedilmesi irdelenecektir.

i. Çıplak Payın Rehnedilmesi

Anonim ortaklık payı, pay sahipliği haklarını temsil ettiğinden, senede bağlanmış olsun veya olmasın, pay hakkı üzerinde rehin hakkı, pay sahipliği hakları üzerinde kurulmuş olur. Anonim ortaklıklarda katılma haklarıyla aydınlatıcı ve koruyucu haklar dışından kalan malvarlıksal haklar, rehne konu olabilmektedir. Bu yönüyle, pay üzerinde tesis edilen rehin, hak üzerinde kurulmuş rehin niteliğindedir ve taşınır rehinine ilişkin esaslara tabidir.⁵ Zira kanun koyucu, taşınmaz rehininin kapsamına girmeyen bütün rehinleri, Türk Medeni Kanunu'nun 939 vd. maddelerinde taşınır rehni başlığı altında toplamıştır. Taşınır eşyaların yanı sıra, cismani varlığı olmayan (eşya sayılmayan) alacak ve haklar da, taşınır rehni türü olarak düzenlenmiştir. Buna göre, anonim ortaklık payının rehni, "Alacaklar ve Diğer Haklar Üzerinde Re-

movable property being set forth under the Article 939 of the Turkish Civil Code following articles. Besides the movable properties, the receivables and rights which do not have a physical existence are also subject to the provisions of pledge on the movable properties. In this respect, the pledge on the joint stock company shares are subjected to Articles 954 to 961 of the Turkish Civil Code which are placed under the title of “Pledge on the receivables and other rights”.⁶

As the pledge is established on the joint stock company shares, besides the provisions in the Turkish Civil Code, Turkish Commercial Code has also importance at this point.

Establishment of a pledge on the share does not change the title of shareholding. In case that the creditor having pledge has not received its receivables, he has the authority to collect his receivable from the amount obtained following the encashment of pledged property. Moreover, the pledge of share does not result in the pledge of all rights arising from the share. The rights that are not available to be encashed such as participation in general assembly, voting right shall not be subject to the pledge, but only the dividend right and right to share in liquidation balance – which can be encashed -may be subject to the pledge.⁷ However, at this point, it is important to note that the share pledge does not fully qualify as a limited right in rem, since it does not concern a property. The pledgee creditor has an absolute right to take advantage of the sales price to be obtained on the basis of the encashment of the pledged share, with priority.⁸

For the establishment of a pledge on the joint stock company shares, a pledge agreement has to be made, whether or not this share is tied up to a bill.⁹ This pledge agreement is a promissory legal transaction, which is not subjected to any requirements as to form, and by which, a person undertakes the establishment of pledge on his shares in the joint stock company on behalf of the creditor and is different from the below mentioned written pledge agreement which have the characteristics of act of disposal.

Unlike the shares which are tied up to a bill, the establishment of a pledge on basic shares occurs in the light of the 1st paragraph of Article 995 of the Turkish Civil Code. Pursuant thereto; “*The pledge agreement must be made in written...for the pledge of receivables that are not tied-up to a bill...*” The pledge agreement herein should

hin” başlığı altında yer alan TMK 954-961 hükümlerine tabidir.⁶

Rehin hakkı anonim ortaklık payı üzerinde kurulduğundan, Türk Medeni Kanunundaki düzenlemelerin yanı sıra, ticaret hukuku mevzuatı da bu noktada önem arz etmektedir.

Payın üzerinde rehin kurulması, pay sahipliği sıfatını değiştirmez, rehinli alacaklı yalnızca, teminat altına alınmış olan alacağının ödenmemesi durumunda rehin konusu payı paraya çevirmek suretiyle elde edilecek olan bedelden, alacağını tahsil etme yetkisine sahip olur. Ayrıca payın rehnedilmesi, paydan doğan bütün hakların rehin kapsamına girmesi sonucunu doğurmaz. Paraya çevrilmesi mümkün olmayan genel kurula katılma, oy hakkı vb. haklar, rehinin konusunu oluşturmayacaktır, yalnızca kar payı alma ve tasfiye bakiyesine katılma gibi paraya çevrilmeye müsait olan malvarlığına ilişkin haklar rehin kapsamında yer alır.⁷ Fakat bu noktada önem arz eden bir husus şudur ki, payın rehni, bir eşyayı konu edinmediğinden, tam anlamıyla bir sınırlı aynı hak sağlamamaktadır. Rehin alacaklısı, rehnedilen payın paraya çevrilmesi neticesinde elde edilecek olan satış bedelinden öncelikli olarak yararlanma yönünde mutlak bir hakka sahip olur.⁸

Anonim ortaklık payı üzerinde bir rehin hakkı tesisi için, bu pay senede bağlanmış olsun veya olmasın, bir rehin sözleşmesi yapılması gerekmektedir.⁹ Buradaki rehin sözleşmesi herhangi bir şekil şartına tabi olmayan, kişinin sahip olduğu anonim ortaklık payı üzerinde alacaklı lehine rehin kurma borcunu üstlendiği bir borçlandırıcı hukuki işlemdir ve aşağıda bahsi geçecek olan tasarruf işlemi niteliğindeki yazılı rehin sözleşmesinden farklıdır.

Çıplak pay üzerinde rehin kurulması, senede bağlanmış olan anonim ortaklık paylarından farklı olarak, TMK 995. maddesinin 1. fıkrası ışığında gerçekleşir. Buna göre; “*Senede bağlanmış ... olmayan alacakların rehni için rehin sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ... gerekir.*” Buradaki rehin sözleşmesi, rehin kurma borcunu yükleyen borçlandırıcı işlem ile karıştırılmamalıdır çünkü yazılı geçerlilik şartı olan bu rehin sözleşmesi bir tasarruf işlemi niteliğindedir ve bu yazılı rehin sözleşmesinin yapılmasıyla, şirket payı üzerinde rehin hakkı kurulmuş olur.¹⁰

not to be confused with the promissory transaction that requires the establishment of pledge, since this pledge agreement, which has the written condition for validity, is an act of disposal and by way of this written pledge agreement, the right of pledge is established on the company shares.¹⁰

ii. Pledge on the Bearer Share Certificate

For the pledge on bearer share certificate, the existence of a pledge agreement is also required without any form condition required, as stated above in connection with the establishment of a pledge on the basic shares. In addition to this, the principle which is stated in 1st paragraph of the Article 956 of the Turkish Civil Code, “*For pledging of the bearer shares, transfer of the bills to bearer is sufficient*” is also applicable for pledge of the bearer shares.¹¹ Pursant to this provision, the right of pledge on bearer shares shall be established by the delivery to the pledgee of the share. The expression of “delivery” herein is the transfer of the share to the pledgee within the framework of delivery attached to the concept of

ii. Hamiline Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi

Hamiline yazılı pay senetlerinin rehni için de, yukarıda çıplak pay üzerinde rehin kurulması bahsinde ifade edildiği gibi, herhangi bir şekil şartı olmayan bir rehin sözleşmesinin varlığı gerekmektedir. Bunun yanı sıra, TMK’nın 956. maddesinin 1. fıkrasında ifade edilen “*Hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin rehin alacaklısına teslim yeterlidir.*” kuralı, hamiline yazılı pay senetlerinin rehni için de geçerlidir.¹¹ Bu düzenleme uyarınca hamiline yazılı pay senetlerinde rehin hakkı, pay senedinin rehin alacaklısına teslimi ile kurulmuş olur. Buradaki teslim ifadesi, pay senedinin, teslimine bağlı rehin esasları çerçevesinde rehin alacaklısına devridir. Senedin zilyetliğinin devri, rehlin tesisi bakımından kurucu niteliktedir. Ancak rehin hakkının kurulmuş sayılabilmesi için, buradaki anonim ortaklık pay senetlerinin zilyetliğinin rehin amacıyla devredildiği hususunda tarafların irade uyumlarının olması gerekmektedir. Rehin amacı dışında başka bir amaçla yapılan devir, rehin hakkını kurmayacaktır. Burada bahsi geçen irade uyumu, bir “aynı sözleşme”dir.¹² Zilyetliğin devri ve

movable pledge. The transfer of possession is constructive for the establishment of pledge. However, in order that the pledge deemed to have been established, there must be a mutual agreement of the parties that the possession of the joint stock company shares is transferred for the establishment of pledge. The transfer made for any other purpose other than the purpose of pledge will not establish the right of pledge. This mutual agreement is a “*contract in rem*”.¹² The transfer of the possession and the contract in rem constitute the act of disposal of bearer shares.

At this point it is also important to state that any transfer of possession will not be sufficient because, according to Article 939 of the Turkish Civil Code, “*The right of pledge does not originate as long as the movable property is in the sole possession of the pledger.*” In the scope of this regulation, qualified pledge possession is needed. According to this, it is not possible to establish the pledge by means of a traditio ficta or establishment of joint possession on a share.¹³ In addition, the pledger must also have the right to act. The good faith of third parties are reserved.

aynı sözleşme, hamiline yazılı pay senetlerinin tasarruf işlemini oluşturur.

Bu noktada ayrıca önemle belirtmek gerekir ki, zilyetliğin her türlü devri yeterli sayılmayacaktır, zira TMK 939. madde hükmüne göre, “*Taşınır, fiilen yalnız rehnedenin hakimiyetinde kaldığı sürece rehin hakkı doğmaz.*” Bu düzenleme ışığında, nitelikli rehin zilyetliğine ihtiyaç vardır. Buna göre, hükmen teslim veya senet üzerinde müşterek zilyetlik tesisi yoluyla rehin kurulması mümkün değildir.¹³ Ayrıca rehin verenin tasarruf yetkisine de sahip olması gerekir. Üçüncü şahısların iyiniyeti saklıdır.

Hamiline yazılı pay senetlerinin maliki olmayan bir kişinin bir üçüncü kişiye bu senetler üzerinde rehin hakkı tanınması halinde, rehin alacaklısının iyiniyeti, TMK 990. madde hükmüne uygun olarak korunur. İlgili hisse senedinin üzerine rehinli olduklarının yazılması halinde ise, hisse senetlerini iktisap eden kişi iyiniyet iddiasında bulunamaz.

If a person who is not owner of a bearer share certificate grants a pledge on such a certificate to a third party, the good faith of the pledgee creditor shall be protected in accordance with Article 990 of the Turkish Civil Code. In case the related share certificate is marked as pledged, the person acquiring the share certificate may not claim the good faith.

If the scope of the pledge is touched upon, only the bearer shares and its property rights shall enter in the scope of the pledge, but the right of pledge shall not allow the use and enjoyment of the property rights, since the pledge is neither a right to enjoy nor the right to use. The property rights only gain importance during the encashment of pledged property. For example, the pledgee may not have any claim on the dividend and on any other interest-bearing rights, unless his receivable becomes due. Similarly, the right to receive a new share is not within the scope of the pledge. The pledgee must allow the pledger to exercise his proprietary rights.¹⁴ The rights of shareholding belong to the owner; such as voting right, cancellation against the decisions of the general assembly and right to open a court case, right to receive information, right to receive new shares, right to open a liability case against the members of the board of directors. However, pursuant to 2nd paragraph of Article 427 of the Turkish Commercial Code, it is possible that the voting right may be left to the pledgee with a pledge agreement and so that the pledgee may exercise shareholding rights with a special written authorization from the shareholder.

iii. Pledge of the Registered Share Certificate

As well as the basic shares and the bearer shares, the registered shares must also be transferable in other saying, the pledger must have the right to act.

In Swiss doctrine, there is no consensus on the question of whether the pledge right includes all rights or only proprietary rights if registered share certificates are pledged, former or recent doctrine provides that such right only includes proprietary rights.¹⁵ In other words, according to such view, the pledge right of the person who have pledge right on registered share certificate will be only on proprietary rights provided by the share.

First of all, it is important to note that the share certificates of joint stock companies are certificates to order by law and are subject to the second paragraph of Article

Rehin hakkının kapsamına değinilecek olursa, rehin kapsamına sadece hamiline yazılı pay senedi ve içerdiği malvarlığına ilişkin ortaklık hakları girer ve fakat rehin hakkı, malvarlığı haklarının kullanılmasına ve bunlardan yararlanılmasına müsaade etmez, zira rehin ne kullanma ne de yararlanma hakkıdır. Malvarlığına ilişkin haklar sadece rehinin paraya çevrilmesi esnasında önem kazanırlar. Mesela rehin hakkı sahibi, alacağın vadesi gelmedikçe, kar hakkı üzerinde veya faiz getiren haklar üzerinde hiçbir istemde bulunamaz. Benzer şekilde yeni pay alma hakkı da rehin hakkı kapsamında değildir. Rehin alacaklısı, rehin borçlusunun malike ait hakları kullanılmasına izin vermek durumundadır.¹⁴ Pay sahipliği hakları, malikte kalır. Oy hakkı, genel kurul kararlarına karşı iptal ve butlanın tespiti davası açma hakkı, bilgi alma hakkı, yeni pay alma hakkı, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açma hakkı gibi haklar, bu noktada malike ait haklardır. Ancak TTK 427. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, oy hakkının rehin anlaşması ile rehin alacaklısına bırakılabilmesi mümkündür, buna göre, rehin alan kişi, pay sahipliği haklarını, pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmesi ihtimalinde kullanabilecektir.

iii. Nama Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi

Çıplak paylar ile hamiline yazılı pay senetlerinde olduğu gibi nama yazılı pay senetlerinin de devredilebilir olması, diğer bir tabirle rehin veren kişinin tasarruf yetkisine sahip olması gerekir.

İsviçre öğretisinde nama yazılı pay senetlerinin rehnedilmesi halinde rehin hakkının tüm hakları mı yoksa sadece malvarlığı haklarını mı kapsadığı konusu tartışmalı olmakla birlikte, eski ve yeni literatür, bu hakkın sadece malvarlığı hakkını içerdiği görüşündedir.¹⁵ Diğer bir deyişle, bu görüşe göre nama yazılı pay senedi üzerinde lehine rehin hakkı sağlanmış olan kişinin rehin hakkı, sadece payın sağladığı malvarlığı hakları üzerinde olacaktır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, nama yazılı anonim şirket pay senetleri, kanunen emre yazılı senet niteliğindedir ve TMK'nın 956. maddesinin 2. fıkrası hükmüne tabidir: “Diğer kıymetli evrakın rehni için senedin ciro edilmiş veya yazılı devir beyanı yapılmış olarak teslimi gerekir.”¹⁶ Bu hükümden yola çıkarak, nama yazılı pay senetlerinin (i) ciro yapılmadan rehin senedi ve bu senedin zilyetliğinin devri suretiyle devri veya (ii) TMK'nın 689. maddesi uyarınca ciro ve senedin zilyetliğinin devri suretiyle iki farklı şekilde rehnedilebileceği söylenebilir.

956 of the Turkish Civil Code: “For the pledge of other commercial papers, the certificate must be transferred as being endorsed or having the written transfer declaration.”¹⁶ Based on this provision, the registered share certificates may be pledged by (i) the pledge certificate without the endorsement and transfer of the possession of such certificate or (ii) in accordance with Article 689 of the Turkish Civil Code, endorsement and transfer of the possession of the certificate.

iv. Pledge Certificate without Endorsement and

Pledge of Such Certificate by Transfer of the Possession According to first paragraph of Article 955 of the Turkish Civil Code, the pledge is established by pledge certificate. The banks apply to such way in accordance with loan on pledge transactions (Lombard transactions).¹⁷

“Article 955- The pledge contract must be executed in writing for the pledge of the receivables tied up or not tied up to a bill and the certificate must be handed over in receivables tied up to a bill.”

For this reason, a written pledge contract containing the pledge declaration must be executed, and the registered shares which will be pledged must be handed over without any indication of the pledge. The possession of the certificate must be transferred in accordance with the provisions of the conditional pledge, in other words, must be transferred with the purpose of establishing the pledge, and must be accepted by the other party must be accepted in the same way. This procedure is supported by the decision of the Swiss Federal Court.¹⁸

In addition to the view that considers the pledge contract as a promissory transaction, the transfer of the possession of the certificate as a constitutive transaction and transfer of possession as a contract in rem; there is also a second view that considers the pledge contract

iv. Ciro Yapılmadan Rehin Senedi ve Bu Senedin Zilyetliğinin Devri Suretiyle Rehin

TMK'nın 955. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, rehlin rehin senedi ile kurulması düzenlenmiştir. Bu yola, rehin karşılığı ödünç verme işlemleri (Lombard işlemleri) dolayısıyla bankalar başvururlar.¹⁷

“Madde 955- Senede bağlanmış olan veya olmayan alacakların rehni için rehin sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve senede bağlı alacaklarda senedin teslim edilmesi gerekir.”

Bunun için, rehin beyanını içeren yazılı bir rehin sözleşmesi düzenlenmesi ve rehnedilecek nama yazılı pay senetlerinin üzerinde rehni belirten hiçbir kayıt olmaksızın rehin alacaklısına teslimi gerekir. Senedin zilyetliği, teslim şartlı rehin hükümlerine göre, yani rehin kurulması amacıyla geçirilmeli ve karşı tarafça da aynı şekilde kabul olunmalıdır. Bu usul, İsviçre Federal Mahkemesi'nin kararı ile destek kazanmıştır.¹⁸

Rehin sözleşmesini borçlandırıcı işlem, senedin zilyetliğinin devrini ise kurucu işlem olarak gören ve zilyetlik devrini aynı sözleşme olarak kabul eden görüşün yanında bir ikinci görüş olarak; kurucu gücü hem rehin sözleşmesinde hem de senedin zilyetliğinin devrinde gören ve rehlin her ikisinin de gerçekleşmesi sonucunda doğduğunu kabul eden bir görüş vardır. Türk Medeni Kanunu'nun 955. maddesinin 1. fıkrası hükmü ise, ikinci görüşü benimsemektedir.¹⁹

Nama yazılı senetlerde yetkili olmayan kişiden iyi niyetle kazanılması mümkün olmamakla birlikte, yukarıda bahsi geçtiği üzere bir emre yazılı kıymetli evrak olarak kabul edilen nama yazılı pay senetlerinde, iyi niyet korunmaktadır.

FOOTNOTE

1 Oğuzman, Kemal / Selici, Özer / Oktay-Özdemir, Saibe, Esya Hukuku, 17. Edition, İstanbul, 2014, p. 3; Sirmen, A. Lale, Esya Hukuku, 3. Edition, Ankara, 2015, p. 3

2 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, p. 23

3 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, p. 23

4 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, p. 548 N.767

5 Ergüne, p. 741

6 Ergüne, p. 741

7 Ergüne, p. 742

8 Ergüne, p. 742

9 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, p. 549 N.767d; Ergüne, p. 742

10 Ergüne, p. 745

11 Ergüne, p. 748; Poroy, / Tekinalp / Çamoğlu, I, p. 119 N.1121

12 Ergüne, p. 749

13 Ergüne, p. 749-750

14 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 120 N.1122

15 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 158 N.1190

16 Ergüne, p. 751

17 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 159 N.1190b

18 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 159 N.1190b

19 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 159 N.1190

and transfer of possession of the certificate as the constitutive transaction and the pledge to be established as a result of both. The first paragraph of Article 955 of the Turkish Civil Code provides for the second view.¹⁹

While it is possible for the registered certificates to be acquired by goodfaith from a nonauthorized person, as mentioned above, goodfaith is not honoured for the registered share certificates which are deemed to be commercial papers to order.

Besides, the right to act of the pledger must also be mentioned. The nature of the transaction provides the pledger with the broadest authority in terms of right to act, in other words, the pledger may sell the registered certificates, establish right of usufruct or repledge. The most important resource for determining the right to act of the pledger would be the pledge contract.

v. The Pledge by Endorsement and Transfer of the Possession of the Certificate in Accordance with Article 689 of the Turkish Civil Code

The phrase “*pledge of other commercial papers*” in the second paragraph of Article 956 of the Turkish Civil Code refers to registered commercial papers and commercial papers to order. The word “*endorsed*” refers to commercial papers to order, while the phrase “*declaration of transfer*” refers to the registered commercial papers. As the registered share certificates are the certificates to order pursuant to the second paragraph of Article 490 of the Turkish Commercial Code, such certificates may be pledged by endorsement of pledge and transfer of possession pursuant to Article 689 of the Turkish Commercial Code.²⁰

If the registered share certificates are to be pledged by endorsement, it must be done by endorsement of pledge and endorsement of pledge is established by endorsing

Bunların yanında, rehin verenin nama yazılı pay senetleri üzerindeki tasarruf yetkisi de değinilmesi gereken bir konudur. İşlemin niteliği, rehni verene tasarruf açısından en geniş yetkileri sağlamaktadır, yani rehin veren, nama yazılı senetleri satabilecek, üzerinde intifa hakkı kurabilecek veya tekrar rehnedebilecektir. Rehlin verenin tasarruf yetkisinin saptanmasında en önemli kaynak, rehin sözleşmesi olacaktır.

v. TMK'nın 689. Maddesi Uyarınca Ciro ve Senedin Zilyetliğinin Devri Suretiyle Rehlin

TMK'nın 956. maddesinin ikinci fıkrası hükmünün “*diğer kıymetli evrakın rehini*” cümle parçası ile, nama ve emre yazılı kıymetli evrak kastedilmiştir. Hükümdeki “*ciro edilmiş*” ifadesi emre yazılı, “*devir beyanı*” ibaresi ise nama yazılı kıymetli evraka gönderme yapmaktadır. Nama yazılı pay senetleri, TTK 490, f.2 uyarınca, emre yazılı senet olduklarından, bu senetler TTK'nın 689. maddesi rehin ciro su ve zilyetliklerinin rehin alacaklısına geçirilmesiyle rehnedilirler.²⁰

Nama yazılı pay senedi, ciro yoluyla rehnedilecekse, bunun rehin ciro su olması gerekir ve rehin ciro su, TTK'nın 683 ve 689. maddelerinde belirtildiği üzere senedin üzerine “*bedeli teminattır*” veya “*bedeli rehindir*” ibaresi gibi rehnetmeyi belirten kayıtları içeren bir cironun yapılması ve rehin veren tarafından imzalanması ile gerçekleşir. Öğretide belirtildiği üzere, beyaz ciro ile de rehin hakkı kurulabilir.²¹

TTK'nın 955. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, rehin alan ve/veya rehin veren borçluya bildirebilir. Ancak anonim ortaklıkta yapılacak olan bu bildirim kurucu etkisi olmayacaktır. Pay defterinin ise hak kazandırıcı veya hak kazanmayı önleyici bir etkisi yoktur.

DİPNOT

- 1 Oğuzman, Kemal / Selici, Özer / Oktay-Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, 17. Baskı, İstanbul, 2014, s. 3; Sirmen, A. Lale, Eşya Hukuku, 3. Baskı, Ankara, 2015, s. 3
- 2 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, s. 23
- 3 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, s. 23
- 4 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, s. 548 N.767
- 5 Ergüne, s. 741

- 6 Ergüne, s. 741
- 7 Ergüne, s. 742
- 8 Ergüne, s. 742
- 9 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, s. 549 N.767d; Ergüne, s. 742
- 10 Ergüne, s. 745
- 11 Ergüne, s. 748; Poroy, / Tekinalp / Çamoğlu, I, s. 119 N.1121

- 12 Ergüne, s. 749
- 13 Ergüne, s. 749-750
- 14 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 120 N.1122
- 15 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 158 N.1190
- 16 Ergüne, s. 751
- 17 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 159 N.1190b
- 18 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 159 N.1190b
- 19 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 159 N.1190b

the certificate including indications of pledge like “the value under security” or “the value under pledge” pursuant to Articles 683 and 689 of the Turkish Commercial Code and by the signature of pledger. As provided in the doctrine, the pledge may also be established by white endorsement.²¹

Pursuant to the second paragraph of Article 955 of the Turkish Commercial Code, the pledgee and/or the pledger may be notified to the debtor. However, in joint stock companies, this notification will not be constitutive. The share register does not provide or prevent any rights.

b. Usufruct

A usufruct is a right that grants to a specific real person or a legal entity a complete authority to enjoy a property or a right, and which cannot be transferred or inherited. With the establishment of the right of usufruct, the owner retains the basic property subject to the usufruct and the fruits and benefits obtained from the usufruct belong to the usufructuary.²²

As the share certificates, registered or bearer, are considered as movable property, they can be subject to the establishment of right of usufruct.²³

i. Establishment of Right of Usufruct on Basic Shares

Basic shares, in other words the shares that are not tied-up to a bill, may be subject to right of usufruct. The right of usufruct on these shares is established by a written usufruct right contract. In addition, the establishment of usufruct must be registered in the Joint Stock Company’s share book in accordance with Article 499 of the Turkish Commercial Code. This record does not have a constructive nature but a descriptive nature.²⁴ Unless otherwise agreed, the voting right shall be exercised by the usufructuary always ensuring the protection of the interests of the shareholders in an appropriate and equitable manner. Article 499 of the Turkish Commercial Code provides as follows:

“Article 499- (1) The Company shall register the name, surname, title and addresses of the holders of basic shares and registered share certificates, and usufructuary, in the share-book.

b. İntifa

İntifa hakkı, belirli bir gerçek veya tüzel kişiye, hakkın konusu olan eşya veya hak üzerinde tam bir yararlanma yetkisi veren, devredilemeyen ve miras yoluyla geçemeyen bir haktır. İntifa hakkının kurulması ile malik, intifa konusunun çıplak mülkiyetini kendisinde tutmakta, intifa konusundan elde edilecek olan semereler ve yararlar ise intifa hakkı sahibine ait olmaktadır.²²

Pay senetleri, nama veya hamiline olsun birer taşınır oldukları için üzerlerinde intifa hakkı kurulabilir.²³

i. Çıplak Pay Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

Senede bağlanmamış çıplak pay, intifa hakkına konu olabilir. Anılan paylar üzerindeki intifa hakkı, yazılı bir intifa hakkı sözleşmesi yapılması yoluyla kurulur. Ayrıca intifa hakkı tesisinin, TTK’nın 499. maddesi uyarınca, AO pay defterine kaydedilmesi gerekmektedir. Bu kayıt kurucu olmayıp açıklayıcı niteliktedir.²⁴ Aksi kararlaştırılmadıkça oy hakkı, pay sahiplerinin menfaatlerinin hakkaniyete uygun bir şekilde korunması suretiyle, intifa hakkı sahibince kullanılır. Türk Ticaret Kanunu’nun 499. maddesinin düzenlemesi aşağıdaki gibidir:

“MADDE 499- (1) Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini, ad, soyad, unvan ve adresleriyle, pay defterine kaydeder.

(2) Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece, devralan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamaz.

(3) Şirket, kaydın yapıldığını pay senedine işaret eder.

(4) Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.

(5) Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır.”

TTK’nın 499. maddesinin 4. fıkrası hükmü uyarınca, intifa hakkı hukuken mevcut ve geçerli olsa dahi, AO pay defterine kaydedilmedikçe intifa hakkı sahibinin intifa hakkı, anonim ortaklık tarafından tanınmayacaktır.

(2) *Neither the transferee nor the usufructuary shall be registered in the share book unless it is proved that the shares are transferred in compliance with the duly procedure or usufruct is established on the shares.*

(3) *The company shall annotate the accomplishment of registration in the share certificate.*

(4) *In company's relations, only the persons registered in the share book shall be considered as shareholders and be entitled to exercise the right of usufructuary.*

(5) *Provisions of the Capital Market Law with regard to registered share certificate holders monitoring thereof is carried out by Central Institution of Record and other relevant provisions shall be reserved."*

As per paragraph 4 of Article 499 of the Turkish Commercial Code, even if the right of usufruct is legally existing and valid, unless it is registered in the joint stock company's share book, the right of usufruct of the usufructuary will not be recognized by the joint stock company.

Notwithstanding the different approaches by the Turkish scholars, the scope of the right of usufruct covers in general the dividend right, formation interest, right to enjoy the facilities, voting right, right to participate in general meetings, right to receive information, and right to file a suit of nullity (which is in dispute). This issue will also be addressed in the following sections.

ii. Establishment of Right of Usufruct on the Bearer Share Certificates

Establishment of usufruct on bearer share certificates is very common in practice. As per the first paragraph of Article 795 of the Turkish Civil Code, the right of usufruct can be established as follows for the respective type of properties: (i) for the movable properties; by way of the transfer of the possession, (ii) for the receivables; by way of the assignment of the receivables and (iii) for the immovable properties; by way of registration in the registry.

If the right of usufruct is linked to the share certificate, the provisions relating to the commercial papers in the Turkish Commercial Code will apply. For this reason,

İntifa hakkının kapsamı genel olarak, tartışmalı olmakla birlikte kar payı, hazırlık dönemi faizi, tesislerden yararlanma hakkı, oy hakkı, genel kurul toplantısına katılma hakkı, bilgi alma hakkı, tartışmalı olmakla birlikte iptal davası açma hakkıdır. Bu hususlara aşağıdaki başlıklarda da değinilecektir.

ii. Hamiline Yazılı Pay Senedi Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

Hamiline yazılı pay senetleri üzerinde intifa kurulması, uygulamada oldukça sık rastlanan bir durumdur. İntifa hakkı, TMK'nın 795. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, taşınırlarda zilyetliğin geçirilmesi, alacaklarda alacağı devri, taşınmazlarda tapu kütüğüne tescil ile kurulur.

İntifa hakkı senede bağlanmış ise, kıymetli evraka ilişkin hükümler uygulama alanı bulacaktır. Bu sebeple, hamiline yazılı pay senetleri üzerinde intifa hakkı tesis edebilmek, senetlerin zilyetliğinin intifa hakkı sahibine geçirilmesi veya bir güven verici yere, bankaya veya notere intifa hakkı sahibi adına tevdi edilmesi ile mümkündür.²⁵

Bu noktada karşılaşılabilecek önemli bir sorun da, intifa hakkının sadece hamiline yazılı pay senetlerinin sadece bir kısmı üzerinde olması ve artan kısma ait hakların da malike ait bulunması sebebiyle, teslim güçlüğüdür. Bu durumda hamiline yazılı pay senetlerinin sadece bir bölümü üzerinde intifa hakkı tesis edilir ve geri kalan kısmın intifadan arındırılması yoluna gidilir ya da bu çözüm kendiliğinden gerçekleşir. Bu durumda artık kanuni değil, fakat *sözleşmesel* bir intifanın varlığından söz edilir.²⁶ Doktrindeki hakim görüş ve uygulama uyarınca, hamiline yazılı pay senetleri üzerindeki intifa hakkının oranı ne olursa olsun, oy hakkının intifa hakkı sahibine ait olacağı yönündedir. Zira intifa hakkı hamiline yazılı pay senedine sahiplikten doğal bir şekilde doğmamakta ve fakat bir hukuki işlem ile kurulmaktadır.²⁷

Hamiline yazılı pay senedinin zilyedinden intifa hakkını kazanan iyiniyetli üçüncü kişinin iktisabı, isterse ilgili pay senedi hamilin elinden rızası dışında çıkmış olsun, TMK'nın 990. maddesi ve TTK'nın 659. Maddesi uyarınca korunur, yani zilyet, hamiline yazılı pay senedini iyiniyetle edinmiş olan kişiye karşı taşınır davası açamayacaktır. Pay senedi, intifa hakkı kurulması için intifa hakkı sahibi tarafından üçüncü kişiye devredilirse, üçüncü kişi mülkiyeti kazanır.

in ordre to establish the usufruct rights on the bearer share certificate, the possession of the certificate shall be transferred to the usufructuary, or to be deposited to a trusting place, to the bank or to the notary in the name of the usufructuary.²⁵

An important problem that may be encountered at this point is the difficulty in transfer due to the fact that the right of usufruct is not on the whole of the bearer share certificates but only on a part of the same since the remaining part still belongs to the shareholder. In this case, only a portion of the bearer share certificates will be usufructed and the remaining part will be cleared from the usufruct, or this solution will take place automatically. In this case it is no longer legal usufruct, but a contractual usufruct.²⁶ In accordance with the prevailing opinion in Turkish legal doctrine and the practice, regardless of the proportion of the usufruct on the bearer share certificate, the voting right shall belong to the usufructuary, since the right of usufruct is not established naturally due to the ownership of the bearer share certificate and but is established by a legal transaction.²⁷

If a third party gains the possession of the bearer share certificate from bearer of such certificate by whatsoever way, this third party's acquisition is protected in accordance with Article 990 of the Turkish Civil Code and Article 659 of the Turkish Commercial Code. In other words, the bearer of such certificate cannot file a case in respect of the movable property against the third party. If share certificate is transferred to the third party for the establishment of the usufruct, the third person acquires ownership.

As regards to the scope of the right of usufruct, the dividend right and the formation interest covering the period of the right of usufruct will fall within the scope of the usufruct. Even if the dividend distribution decision is taken after the expiry of the usufruct, the dividend and

İntifa hakkının kapsamına gelinecek olursa, intifa hakkı sahibinin hakkı, kar paylarını ve hazırlık dönemi faizlerinin intifa süresini karşılayan kısmını kapsar. Dağıtım kararı, intifa hakkının sona ermesinden sonra alınmış olsa dahi, kar ve hazırlık dönemi faizi süre içine düştüğü için bunlar intifa hak sahibine aittir. İntifa hakkı sahibinin bu hakkın kuruluşundan önce oluşturulan yedeklerden yapılan dağıtım da kapsamı *doğru olur*.²⁸ Kendigelen ise bu noktada karşı görüştedir.²⁹ Diğer dönemsel edalar da yine intifa hakkı sahibine aittir. TMK'nın 805. maddesinin düzenlemesi aşağıdaki şekildedir:

“Madde 805- İntifa hakkına konu olan sermayenin faizleri ve diğer dönemsel gelirleri, daha geç muaccel olsalar bile, intifa hakkının başladığı tarihten sonra erdiği tarihe kadar intifa hakkı sahibine ait olur.”

Ancak yeni pay alma hakkı, periyodik bir edim değildir ve bu sebeple bu hak pay malikine aittir. Oğuz ise, yeni pay alma hakkının pay sahibine mi yoksa intifa hakkı sahibine mi ait olacağı konusunda, yeni pay hakkının eski payın semeresi olarak değerlendirilmesi ihtimalinde, intifa hakkı sahibine ait olacağı görüşündedir.³⁰ Bu görüş, intifa hakkının içeriği açısından düşünüldüğünde, makul görünmektedir. Tasfiye artığı veya sermayenin azaltılması nedeniyle sermayeden yapılan geriye ödemeler de intifa hakkı sahibine değil, malike aittir. Ancak, *Tekinalp'e ve Oğuz'a* göre, bu yolla intifa hakkı sahibinin fayda elde edeceği malvarlığı kısmı ortadan kalmış veya değeri azalmış ise bu durumda elde edilen para ile yeni bir malvarlığı parçası edinmek ve bunun gelirinden intifa hakkı sahibini yararlandırmak gerekir.³¹

iii. Nama Yazılı Pay Senedi Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması

Nama yazılı pay senetlerine, yukarıda rehin başlığında da ifade edildiği üzere, emre yazılı senetlere ilişkin hükümler uygulanmaktadır. Bu sebeple, nama yazılı pay

FOOTNOTE

20 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 161 N.1190c

21 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 161 N.1190c; Ergüne, p.752

22 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, p. 819

23 Oğuz, Arzu, "Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı", Ankara Barosu Dergisi, 1991/1, p. 23; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, p. 548 N.767

24 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, p. 550 N.767e

25 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku

II, 13. Edition, İstanbul, 2017, p. 121 N.1125; Oğuz, p. 25

26 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 122 N.1125a

27 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 122 N.1125a

28 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 122 N.1126

29 Kendigelen, p. 136

30 Oğuz, p.32

31 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 122 N.1126;

Oğuz, p. 32-33

32 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, p. 162 N.1193;

Oğuz, p. 25

the formation interest shall belong to the usufructuary since they fall within the mentioned period. It would be reasonable that the right of usufruct also covers the distribution from the reserve fund made before the establishment of the usufruct.²⁸ *Kendigelen* does not have the same opinion.²⁹ Other periodical performances also belong to the usufructuary. The provision of Article 805 of the Turkish Civil Code is as follows:

“Article 805- The interests and other periodic income of the capital subject to the right of usufruct shall belong to the beneficial owner of the usufruct, from the beginning date of the usufruct and until the ending date of the usufruct, even if they are due at a later stage.”

However, the right to receive a new share is not a periodic performance and for this reason this right belongs to the shareholder. On the other hand, in respect of the issue that whether the right to receive the new share belongs to the usufructuary or the shareholder, *Oğuz* believes that if the new share is regarded as the fruit of the former share, this right shall belong to the usufructuary.³⁰ This view seems reasonable considering the content of the right of usufruct. The paybacks to be made from the capital due to the liquidation residuals or the reduction of the capital shall also belong to the usufructuary. However, according to *Tekinalp* and *Oğuz*, if the benefits that the usufructuary would obtain cease to exist or their value decreased by this way, it is necessary to acquire a piece of new material property with the money obtained in this case and allow the usufructuary to enjoy the benefit from the same.³¹

iii. Establishment of the Right of Usufruct on the Registered Share Certificate

As stated above in the sections in respect of the pledge, the provisions related to bills to order shall apply to the

senetleri üzerinde intifa hakkı kurabilmek için, zilyetlik devrinin yanı sıra ciro işlemine de ihtiyaç vardır.³² Türk Ticaret Kanununun 499. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, intifa hakkının kurulduğu ispat edilince intifa hakkı, pay defterine yazılır. Buradaki kayıt açıklayıcıdır. TTK'nın 499. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası ışığında, anonim ortaklık ile olan ilişkilerde sadece pay defterine kayıtlı bulunan kimse intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.

III. SONUÇ

Görüldüğü üzere, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Medeni Kanunu düzenlemeleri ışığında anonim ortaklık payları üzerinde getirilebilecek olan sınırlı aynı haklar, rehin ve intifa olarak belirtilmiştir. TTK ve TMK düzenlemeleri uyarınca; anonim ortaklığın çıplak payları üzerinde, anonim ortaklığın hamiline yazılı pay senetleri üzerinde ve anonim ortaklığın nama yazılı pay senetleri üzerinde ayrı ayrı hukuki düzenlemelere tabi olacak şekilde, rehin kurulabilir ve bunlar üzerinde intifa hakkı tesis edilebilir. Bunların tesisi, TMK ve TBK hükümlerinde ifade edilen şekillere tabi olarak gerçekleştirilecektir. Ancak yukarıda da izah edildiği üzere, paylar üzerinde kurulacak olan rehin ve intifa haklarının, paydan kaynaklanan hangi haklar üzerinde etkili olacağı hususu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, bunların çoğunlukla malvarlıksal haklar üzerinde kurulabileceği görüşü, daha isabetli görülmektedir. ■

DİPNOT

20 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 161 N.1190c

21 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 161 N.1190c; Ergüne, s.752

22 Oğuzman / Selici / Oktay-Özdemir, s. 819

23 Oğuz, Arzu, “Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı”, Ankara Barosu Dergisi, 1991/1, s. 23; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, s. 548 N.767

24 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, I, s. 550 N.767e

25 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, 13.Bası, İstanbul, 2017, s. 121 N.1125; Oğuz, s. 25

26 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 122 N.1125a

27 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 122 N.1125a

28 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 122 N.1126

29 Kendigelen, s. 136

30 Oğuz, s.32

31 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 122 N.1126;

Oğuz, s. 32-33

32 Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, II, s. 162 N.1193;

Oğuz, s. 25

registered share certificates. For this reason, in addition to the transfer of the possession, there is also a need for endorsement transaction in order to obtain right of usufruct on registered shares.³² In accordance with the second paragraph of Article 499 of the Turkish Commercial Code, the usufruct is registered in the share book when it is proved that the usufruct is established. The record herein has descriptive nature.

In light of 3rd and 4th paragraphs of Article 499 of the Turkish Commercial Code, only those who are registered in the share book are considered as usufructuary during in company's relations.

III. CONCLUSION

In light of the above explanations, the limited rights in

rem that could be established on the shares of joint stock companies are pledge and right of usufruct, as per relevant provisions of the Turkish Commercial Code and Turkish Civil Code. According to Turkish Civil Code and Turkish Commercial Code provisions; a pledge and/or a right of usufruct may be established on the basic shares, bearer shares and registered shares of the joint stock company, subject to the separate legal regulations in the same codes. The establishment of the same shall be carried out in accordance with the requirements set forth in Turkish Commercial Code and Turkish Civil Code. As stated above, on which rights of the share of the joint stock companies the pledge and the right of usufruct may be effective is a disputed issue in Turkish legal doctrine, however it seems more reasonable to accept that they shall be effective on the material-proprietary rights. ■

BIBLIOGRAPHY

Mehmet Serkan Ergüne, "Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHF), C. LXXIV, S. 2, 2016.

Abuzer Kendigelen, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, 1. Basi, İstanbul, 1994.

Arzu Oğuz, "Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı", Ankara Barosu Dergisi, 1991/1.

Kemal Oğuzman / Özer Selici / Saibe Oktay-Özdemir, Eşya Hukuku, 17. Basi, İstanbul, 2014.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Basi, İstanbul, 2014.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, 13. Basi, İstanbul, 2017.

A. Lale Sirmen, Eşya Hukuku, 3. Basi, Ankara, 2015.

KAYNAKÇA

Mehmet Serkan Ergüne, "Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHF), C. LXXIV, S. 2, 2016.

Abuzer Kendigelen, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, 1. Basi, İstanbul, 1994.

Arzu Oğuz, "Pay Senetleri Üzerinde İntifa Hakkı Kurulması ve İntifa Hakkının Kapsamı", Ankara Barosu Dergisi, 1991/1.

Kemal Oğuzman / Özer Selici / Saibe Oktay-Özdemir, Eşya Hukuku, 17. Basi, İstanbul, 2014.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Basi, İstanbul, 2014.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, 13. Basi, İstanbul, 2017.

A. Lale Sirmen, Eşya Hukuku, 3. Basi, Ankara, 2015.